

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXXIII. Romana testamenti de Martinis. De testamento cœci, quas solemnitates particulares requirat. Et de invaliditate testamenti, quod extortum prætendatur cum falsis suggestionibus, ac malis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

Et si attendimus rationes per DD. attributas, quæ percipiunt unum, ac alterum casum; Duæ siquidem assignari solent; Una tradita per *Bart. in dist. l. cum etos populos num. 32.* quam sequuntur *Roman. conf. 39.* & ceteri relati per *Mandell. dicto conf. 88.* ne conjuges mutuo amore se spolient; Et altera, quam meliorem reputant *Menoch. d. conf. 11. num. 9.* & *Lancellot. Gallian. ubi supra in quinta presat. & sequen.* ne scilicet viri, blanditiis, & suasionibus mulierum allecti proprios conjunctos spolient; Utraque enim ratio est generalis, ideoque generaliter attendenda.

Benè verum, quod ponderatis rationibus, pro hac posteriori sententia militantibus, illæ videntur laeves; Prima enim est omninò insubsistens, quoniã disponens per ultimam voluntatem quodcumque revocabilem, atque effectum non fortituram nisi post mortem, se spoliarè non dicitur, unde propterea legalis prohibitio donationis inter conjuges prædictæ rationi innixa, non percipit donationem causa mortis, seu eam, cujus substantia in tempus dissoluti matrimonii collata sit, igitur ista ratio nihil valet.

Prout; & altera reputatur solum considerabilis favore liberorum diversi matrimonii ad text. in *l. hac edictali Cod. de secundis nuptiis*, Ito autem favore cessante, etiam in conjugè binubo, qui regulariter de jure civili est odibilis, hæc ratio non reputatur considerabilis; Vel ad summum talis dici posset ex juris civilis antiqui, vel medii intentione, five ex communi Italiæ more, quoties urgeret favor agnationis; Sed uno, vel altero favore cessante, non videtur, cur uxor aliàs reputata legitima succeditrix, quæ vineit etiam illos de parentela, ultra decimum gradum constitutos, reputari debeat inferior quocumque extraneo; Ideoque perpenis solum rationibus, prior opinio magis placeret, posterior verò Judaismi speciem continere videretur; Adhuc tamen, quando controversia sopita non esset per concordiam, ad eò ut ageretur de illa ex integro decidenda, captivassè proprium intellectum in obsequium tot auctoritatum, judicando contra mulierem (præter tamen genium.)

Verùm stante dicta concordia, quam ex facti circumstantiis, constabat bona fide initam esse, atque à collusionis suspicione omninò alienam, hinc pro ejus observantia respondendum censui, quoniam ex præmissis negari non potest, quin casus esset ita probabiliter dubius, ut honestæ concordie capax esset; Potissimè quia vir protestatus fuerat se amore Dei, & ex charitate, ac etiam in remunerationem longævi, & diligentis servitii sibi præstiti, ita ad favorem uxoris disponere, cum satis enixa prohibitione etiam pœnali injuncta hæredibus, quos poterat non instituire; Licet enim nimium probabiliter dubitari posset, quod cessante paupertate, dicta assertio charitatis, & pro amore Dei attendenda non esset tanquam color quæsitus, & ficta charitas ad faciendam fraudem Statuto; Attamen negari non poterat potentia veritatis, quod scilicet testator ex antidotali obligatione se agnosceret in conscientia, & ex lege justitiæ, hujusmodi remunerationis debitorem, ideoque in dubio capienda est pars tutior, per quam animæ, & conscientie consulatur, ut *decis. 29. par. 2. divers.*

Ac etiam, quia juxta sensum *Baldi dicto conf. 418. num. 2. lib. 5.* talis dispositio non obstante Statuto obligare videtur hæredem in conscientia; Quicquid enim sit de veritate hujus assumpti, quod difficile esset in foro sustinere, cum magis commu-

nis, ac recepta sit opinio, ut ultima voluntas, quæ à lege communi, vel municipali inefficax declarata est, neque in conscientia obliget (quicquid Morales, & aliqui Canonistæ teneant), Attamen, id etiam considerabile videtur, ad sustinendam transactionem, pro qua in dubio omnis interpretatio capienda est, potissimè ubi concurrat longæva ejus observantia, ex qua ponderabam etiam præscriptionem allegari posse.

Et quamvis *Lancellot. Gallian. ubi supra*, verbo *Non possit quest. 5.* neget isto casu præscriptionem intrare ob infectionem, ac præsumptam malam fidem à Statuto resultantem, nihilominus id admittit, ubi casus est æqualiter dubius, ad eò ut mulier, ejusque successores in bona fide probabiliter verfacti dicantur, quod in hac facti specie non videbatur controvertendum, tam ratione non omninò improbabili dubietatis articuli, quam ratione concordie, justum titulum, ac bonam fidem præbentis.

Patres verò potuisse pro filiis transigere, eò quia major est auctoritas patris, quam tutoris, ita ut filii stare teneantur transactioni, donec de collusionem, vel injustitia doceatur ex *Paschal. de parr. potest. par. 1. cap. 2. num. 3. & 4.* & aliis deductis late firmatur per *Rot. decis. 86. num. 14. cum sequen. par. 6. recen.* & in sua materia sub titulo de alienat. & contract. disc. 27.

Bona fides autem in dubio de jure præsumitur; Atque in hac specie magnam habebat facti justificationem; Tum ex generali præsumptione, quod pater contra proprios filios favore penitus extranei malum consilium capere noluisset, Tum etiam ex eo, quod constabat publicè, & palam id gestum esse mediante opera, & tractatu virorum proborum, & ex melioribus loci, quorum fidem idem testator probaverat, eos deputando executores testamentarios; Eo etiam motivo urgente, quod patres prædicti, etiam proprio, ac privato nomine ad prædictæ transactionis observantiam se obligaverant, unde cum actores essent eorum hæredes, intrabant etiam termini text. in *l. cum à matre C. de rei vendic. & l. vindicantem ff. de evicti. ideoque ex pluribus, pro transactionis observantia, & rei conventi absolutoria mihi visum fuit de justitia consulere.*

ROMANA

TESTAMENTI DE MARTINIS

PRO

FRANCISCO MAGNO, ET CONSORTIBUS.

CUM

CAROLO MUTIO.

Casus decisus per Rotam pro Francisco, & Consortibus pendet revisio.

De testamento cæci, quæ solemnitates particulares in eo requirantur.

Et

Et de invaliditate testamenti, quod extortum pretendatur cum falsis suggestionibus, ac malis artibus, & quid requiratur pro annullatione ex hoc capite.

Et incidenter de materia text. in cap. cum esses, an ea forma sufficiat etiam in testamento cæci, & quid in Urbe.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **Q**uod causa civilis in hac materia prejudicet criminali.
- 3 **R**esolutio cause.
- 4 **P**uncti, seu inspectiones disputationis.
- 5 **I**n terris Ecclesie sufficit forma cap. cum esses.
- 6 **E**tiam in testamento cæcorum.
- 7 **D**e forma in hoc testamento cæcorum à jure civili requisita, & quid in codicillis, vel donatione causa mortis.
- 8 **A**d quid attenda forma cap. cum esses consideranda sit cæcitas.
- 9 **I**n Urbe, & districtu non sufficit forma cap. cum esses.
- 10 **D**e decreto Apostolico super testamentis temporis.
- 11 **R**ecensetur duplex forma testamenti cæcorum.
- 12 **Q**uod secunda forma admittatur solum in casu infirmitatis, quod reprobat.
- 13 **R**eferuntur tractantes de materia testamenti cæcorum.
- 14 **A**n Notarius debeat esse matriculatus, & de substructionis seroqantibus nomine Notarii in capite.
- 15 **D**e circumstantiis inducentibus suggestiones.
- 16 **Q**uod testamentum ad suggestiones sit invalidum.
- 17 **D**e distinctione an agatur solum de primo testamento, vel secundo primi revocatorio.
- 18 **D**e tribus requisitis, ut intret conclusio, de qua num. 16.
- 19 **R**eprobatur distinctio, de qua num. 17.
- 20 **I**nter venientem ab intestato, & scriptum in testamento revocabili non est differentia.
- 21 **U**t dicta requisita num. 18. admittantur etiam per DD. in contrarium.
- 22 **D**e errore cumulandi conclusiones à casu extraneas.
- 23 **L**icitum est cum blanditiis, & artibus allidere ad disponendum sui favore.
- 24 **R**ecensentur casus, de quibus agunt tenentes pro testamenti nullitate.
- 25 **Q**uod non probaretur primum requisitum suggestionum.
- 26 **M**inusque alterum quod essent falsa.
- 27 **N**eque tertium, & de dilemmate convincenti, ut non dentur amor, & odium eodem tempore.
- 28 **D**e aliis circumstantiis redolentibus sinceritatem, ac validitatem actus.
- 29 **Q**uomodo doctrinis deferendum sit, illaque attendi debeant.

Defuncta Veronica de Martinis vidua senex, & cæca, cum duobus testamentis, in quorum primo per biennium antea condito, hæres instituebatur Carolus ex sorore nepos, cum aliquibus legatis considerabilibus ad favorem Magni, Clementis, & Prævolsti; In posteriore autem per plures dies ante obitum, in semisse idem Carolus, & in altero semisse præfati tres legatarii scripti erant hæredes, cum plerisque oneribus; Quare prætendens Carolus hoc posterius testamentum, cum dolo, & machinationibus extortum esse, judicium criminale instituit coram A. C. sed per Signaturam Justitiæ causa ab eo advocata fuit, ac remissa ejusdem Tribunalis Judici civili, ex iis, quæ super hoc puncto habentur sub *ur. de jurisdic. disc. 79.* Deindeque, eadem causa adhuc indecisa, concorditer expetito voto *Rota coram Albergato*, post quartam propositionem, sub die 10. Decembris 1670. pro ultimi testamenti validitate responsum fuit, atque pendet revisio.

In his autem disputationibus, (ultra alia incidentia, formali examine parùm digna,) duæ fuerunt inspectiones; Primò scilicet, an in hoc testamento condito per cæcam benè servatæ essent solemnitates præscriptæ per text. in *l. hac consultissima C. qui testamen. facer. poss.* Et secundò, an polita validitate ratione solemnitatum, adhuc tamen invalidum esset ratione voluntatis, utpote cum dolo, ac falsis suggestionibus extortum.

Quatenus pertinet ad primum, concorditer per Scribentes hinc inde, supponebatur quod essent necessariæ solemnitates à jure civili præscriptæ in testamento cæci per text. in *d. l. hac consultissima*; Quamvis in terris Ecclesiæ, etiam in testamentis ad causas prophanas procedatur cum forma à jure canonico præscripta in cap. cum esses de testamen. de qua supra disc. 25. Eandemque sufficere etiam in testamento cæci, neglecta juris civilis dispositione, teneat, ac latè probet *Fagnan. in eodem cap. cum esses*, ubi num. 78. & seq. relata forma præscripta per jus civile, ac etiam relata ampliatione ad codicillos num. 83. cum restrictione, ut secus sit in donatione causa mortis num. 84. & seq. assumendo deinde istam questionem ad partes, postquam pro stylo antiquorum Repetentium, scholis magis adaptato, ex num. 88. ad 112. refert omnia fundamenta, ut forma cap. cum esses non procedat in testamento cæci, attamen ex num. 113. ad 156. contrarium nervosè subitinet, omnibus contrariis respondendo, istaque opinio videtur probabilior, tam ex fundamentis ab hoc docto Auctore deductis, quam etiam ex aliquibus considerationibus, de quibus d. disc. 25.

Quibus attentis, ut etiam advertitur disc. 6. ista infirmitas testatoris, vel dispositio legis civilis, ponderanda est pro ratione, seu circumstantia, ut hæc juris canonici forma, potiùs probatoria, quàm solemnis, debeat aliquam majorem habere certitudinem, juxta ea, quæ ad aliud propositum ponderantur d. disc. 6.

Attamen in Urbe ob statutum 42. per quod disponitur, ut servari debeat jus civile (quidquid dubitent, atque in contrarium teneant plenè *Fagnan.* ad idem cap. cum esses numer. 163. & seq. ac alii per eum relati) magis receptum videtur, ut ista forma, præsertim inter laicos, non sufficiat, sed procedendum sit cum dispositione juris civilis indefinitè, ex plenè deductis per *Magdalen. de numer. testium*

De LUCA
de
testamentis
et
ceteris
civ.

testium part. 2. cap. 8. numer. 24. & sequen. Gratian. discept. 233. num. 52. Fenzon. ad statut. 42. numer. 8. atque hanc semper tenuit Rota, ut decis. 396. par. 4. divers. in Romana relevationis testamenti 27. Maii 1632. coram Pirouano, & in adeo ventilata Firmana codicillorum coram Orshobono, Cerro, & Ghislerio, in qua cum hoc præsupposito acriter disputatum fuit, an testator dici posset civis huic Statuto subiectus, dum erat Firmanus occasionaliter in Urbe moram trahens, cum aliis collectis Per Rub. de testam. cap. 34.

Idque clarè probari observabam ex Constitutione, seu decreto Alex. VII. de tempore pestis, ut ob eam calamitatem in Urbe sufficerent quinque testes, ut advertitur in Albanen. disc. 27. Id etenim ad evidentiam probat, quod ita absolute receptum sit, cum aliis species fatuitatis fuisset indulgere, ut ex dicta causa, eaque durante, sufficerent quinque testes, si absque dicta causa, omnique tempore sufficerent duo cum parochio, vel quatuor simplices, juxta hanc formam.

Præsupposita igitur necessitate servandi formam à jure civili præscriptam; Cum ista sit, ut testator ore proprio coram Notario, & septem testibus, vel octavo teste loco Notarii, exprimat nomina, & dignitates hæredum, & quotas in quibus singuli instituuntur, omniaque disposita palam proferat, Hinc inferebant Scribentes pro Carolo innitente primo testamento, ut resultaret secundi invaliditas, cum ista forma servata non esset.

Respondentibus autem me, ne aliis pro secundi testamenti validitate scribentibus, quod idem textus duas præscribit formas, unam scilicet supra recensitam, & alteram, ut Notario, vel alteri, cujus testator fiduciam habet, committat suæ voluntatis extensionem in scriptura, quæ deinde ipso testatore, ac testibus audientibus, publice, ac benè intelligibiliter legatur, ipseque testator, omnia benè percepta approbet, istaque forma servata erat, adhibendo ultra Notarium, ac testes omnes Sacerdotes, & Religiosos strictioris Observantiæ Minorum S. Francisci, etiam interventu cujusdam Judicis ordinarii, qui erat etiam Prælati qualificatus.

Replicabant tamen iidem Scribentes in contrarium, quod hæc posterior forma solum admittenda esset, ubi testator gravi morbo impeditus, atque mortis cogitatione turbatus primam explicare non posset, ut ex Angel. advertit quædam additio, seu gloss. marginalis in ead. l. hac consultissima; Ideoque cum testatrix existeret in statu valido, dum à domo discedens, in rheda accesserat ad remotam Ecclesiam sancti Francisci propè Ripam, in qua adhibitis illius Conventus Religiosis in testes, id sequutum fuerat, hinc proinde debebat prior, non autem posterior forma adhiberi.

Verùm fragilis, malèque fundata erat oppositio, cum hæc opinio, utpotè omni fundamento destituta, omnino rejecta sit, *Inf. in ead. l. hac consultissima num. 10. circa fin. vers. quare principaliter nota*, Alex. & alii deducti per Michalor. in tract. de exco. cap. 6. num. 20. Atque cum hoc præsupposito indefinitè, ut unam, vel alteram formam servare sufficiat de plano, procedit Fagnan. in dicto cap. cum esse num. 79. (Qui ex injulto infortunio in meliori emeritæ fortunæ cursu, cæcus effectus, istam materiam testamenti cæcorum, quasi tanquam causam propriam late expendit); Et de qua materia, ultra ea, quæ, more Collectoris potius, quàm discurrendo more Doctoris (pro frequentiori modernorum stylo) deducit Michalor. d. tract. de cæco & c. plene etiam more Doctoris agit Burges

de Pax ad l. 3. tavri ex num. 1293, ideoque istud obiectum verè nullam habebat subsistentiam.

Objiciebatur etiam circa validitatem actus materialis ex defectu Notarii rogati, ex eo quod, licet esset Notarius creatus ab habente potestatem, non tamen esset matriculatus in archivio Romano, ut requiritur, ad effectum, ut in Urbe hoc officium exercere posset ex Constitutione 15. Julii II. & Constit. 1. Leon. X. ut in specie plene firmatur per Rotam dec. 61. par. 8. recen.

Sed pariter istud erat leve obiectum; Id etenim procedit in eo Notario, qui jure suo, ac ratione proprii muneris actum gerat; Secus autem, ubi id agat tanquam substitutus Notarii in capite A. C. vel alterius Tribunalis, qui habeat officium in titulum à Papa concessum, juxta eas Notariorum species, de quibus agitur sub tit. de Regal. d. 7. & seq. quoniam ex recepto stylo, ac etiam ex reformatione Tribunalium Pauli V. ista qualitas non requiritur, dum non gerit actum nomine, ac jure suo, sed tanquam præpositus à Notario matriculato, & habili, ut advertitur decis. 386. num. 3. par. 3. rec. & habetur sub tit. de judiciis circa materiam instrumentorum, eorumque fidei, seu formæ probantis, ac etiam in ibidem annexa praxi, seu relatione Curie, occasione agendi de Notariis.

Major igitur, ac penè tota disputatio fuit super secunda inspectione nullitatis resultantis ex defectu consensus, utpote cum dolo, malisque artibus, ac falsis suggestionibus extorti per ipsos testamentarios, vel eorum aliquos, dum prædictus oppositor, occasione supra enunciati iudicii criminalis, ingentem octogenarium numerum testium ad id induxerat, ex quibus tres præsertim concludebant, quod Pompilius, unus ex dictis tribus in posteriore testamento in semisse institutis, antiquus, ac benivolus testatrici famulus, qui aliquam cum ea habere videbatur auctoritatem, eidem testatrici suggessisset, quod dictus Carolus nepos, conversationem cum meretricibus, ac filios spurios haberet, quodque illius vitæ, (hæreditatem anhelando) infidiaretur, unde propterea eidem testatrici suavisset, ut abstineret à potu vini per dictum Carolum sibi transmissi, utpotè suspecti ob alterationem coloris; Quodque altera vice ei suavisset, ne sumeret cibum; ab eodem Carolo sibi paratum in ejus vinea, occasione visitationis septem Urbis Ecclesiarum insignium, quæ fieri solet à devotis.

Atque hinc inferebantur ad testamenti infectionem, ex iis quæ antiquioribus relatis, in his terminis infectionis testamenti ex hujusmodi causa machinationum, ac falsarum suggestionum plene habentur apud Surd. consil. 373. Barz. decis. 120. Rauden. decis. 45. Tapp. decis. 16. cum aliis relatis per Castill. loco infra citan.

Clarius verò hæc procedere dicebant, quoniam non agebatur de primo testamento, quod concerneret solum exclusionem venientium ab intestato (quo casu admittebant, ut requirentur suggestiones positivè falsæ, cum dolo, & machinatione ut infra); Sed agebatur de revocatione alterius validi, ac perfecti testamenti; Isto enim casu, solæ importunitates, ac suasiones, etiam sine dolo, & machinatione sufficiunt, ut distinguendo advertit Angel. in l. non enim. ff. de inoff. testam. qui refert ita obtinuisse in Civitate Perusii ejus patria, istamque doctrinam sequuntur alii relati per Surd. dicto consil. 373. numer. 17. & 26. cum seqq. Rauden. decis. 45. num. 53. cum seqq. Barz. dicta decis. 120. num. 7. & alii relati per Castill. lib. 3. controu. cap. 1. n. 182. & per Cyriac. controu. 549. num. 113. & seqq. Atque su-

per his in substantia circumferebantur ea, [quæ ple-
niori calamo in contrarium deducebantur.

His tamen non obstantibus, contrarium dice-
bam probabilius, ideoque (reflectendo ad solam
veritatem) dicta resolutio, iusta, benè que funda-
ta visa est; Ad id autem probandum, duas efforma-
bam inspectiones, Unam juris super ejustheorica
generali, Et alteram facti super ejustdem theorica
applicatione.

Quatenus igitur pertinet ad juris theoreticam;
Quidquid aliqui, vel ad causæ opportunitatem
tanquam venales, & conducti (ut sunt frequentius
Consulentes), vel æquivoando, atque indigestè u-
nus alterum transcribendo (ut frequentius sunt
moderni Collectores), in hac materia variant; Ve-
rius est, ut ista nullitas, originata à dispositione, vel
ratione *exti. in l. fin. Cod. si quis alter testari prohib.*
tria copulativè exigat; Primò scilicet, ut constet de
ipsis suggestionibus factis ab ipso testamento, vel
ab altero de ejus expresso, vel à lege præsumpto
mandato, seu in ejus gratiam; Secundò, ut constet,
quod dictæ suggestiones essent falsæ, cum dolo, &
machinatione, ad hunc effectum præparatæ, ac se-
quuntur; Et tertio, quod illis testator fidem adhiben-
do, ex eis motus fuerit ad ita testandum, aded ut
fuerint causa vera, & præcisa talis dispositionis,
quæ aliàs probabiliter, ex facti qualitate, sequuta
non esset.

Idque indefinitè, sive agatur de primo, sive de
secundo testamento, reprobatam prorsus dicta distin-
19 tione *Angeli*, utpote nulli probabilis fundamento
innixa, dum eam meritò communiter reprobatam,
sequendo *gloss. & Cin. in ead. l. fin. l. f. Dec. Pecchi-
ni, Miers, & alii relati per Castill. d. cap. 1. tom. 3.
num. 186. & seq.* ubi hanc firmat esse omninò veram,
& amplectendam, quoniam agitur de voluntate,
quæ est individua, ideoque vel indefinitè sincera, &
valida est, vel indefinitè malè extorta, & invali-
da.

Neque aliqua probabilis differentia ratio exco-
20 gitabilis videtur, inter unum casum, & alterum,
dum ita eventuale, ac speratum est jus illius, qui in
primo testamento est institutus, ut est illud venien-
tis ab intestato, qui pro se habet testamentum ordi-
natum à lege, quod revocari dicitur per pri-
mum testamentum, eo modo quo primum revoca-
tur per secundum.

Atque cum his præsuppositis, quod adsint sug-
21 gestiones, istæque sint falsæ, quodque fuerint præ-
cisa causa dispositionis, cum machinatione ad id
præordinata, procedunt iidem *Surd. d. conf. 373.
Barz. d. dec. 120. Randen. dec. 45.* & quotquot alii per
eos adducti, & per *Tapp. dec. 16.* (ubi ad aliud pro-
positum discursivè agitur de materia); Licet enim
allegati Auctores deducant etiam dictam doctrinam
Angeli; Attamen evidenter patet, quod id a-
gunt, juxta consuetum, (verè damnabilem) Juri-
starum, & præsertim Consulentiæ stylum, omnia
22 præter puncti necessitatem cumulandi; Eatenus ex-
cusabilem, quatenus ita cogant judicantium varia
ingenia, quæ bona motiva negligendo, mala am-
plecti solent, unde propterea obtinetur effectus
bonus cum causa mala, dum in casibus, de quibus
ipsi agunt, dicta requisita clarè verificabantur.

Ipsique admittunt conclusionem de jure veram,
23 ac receptam, latè comprobata per *Castill. dicto
cap. 1. lib. 4. num. 65. & seq. & num. 81. & 58. &
lib. 4. cap. 22. num. 114. & seq.* ex communi sensu
antiquiorum ad materiam *exti. in d. l. fin. Cod. si quis
alter testari prohib.* ut scilicet (seclusis dolo, &
Card. de Luca P. I. de Testam.

machinatione, cum positivo mendacio, falsisque
suggestionibus), licitum sit, cum blanditiis, a-
liisque artificiis, alicujus benevolentiam captare,
eumque inducere ad disponendum ad sui favorem,
insinuando etiam cum veritate imperfectiones, ac
vitia successoris ab intestato, vel primo instituti;
Alias enim nunquam dari posset casus revocationis
primi testamenti cum secundo, vel institutio extra-
nearum, exclusis conjunctis, cum id sequi non so-
leat, nisi ex aliqua aversione concepta cum primis,
juncta cum benevolentia contracta cum secundis,
ut clarè probant communis usus, ac sensus natu-
ralis.

Benè autem dicta requisita verificabantur in ca-
su, de quo agit *Surd. d. conf. 373.* Cum enim testa-
tor instituisset unicum filium legitimatum, quem,
24 alia legitima prole carens, diligebat, atque succes-
sorem destinaverat, cum falsitate, ac dolosis ma-
chinationibus fuit ei suggestum ex parte extranei,
qui hæreditatem anhelabat, ejusque conjuncto-
rum, quod filius insidias pararet ejus vitæ mediante
ferro, vel veneno, descendendo ad specialia, unde
propterea testator nimium indignatus, eum in to-
tum exclusit; Idemque, vel similis est casus, de quo
agit *Barz.* ubi de filio adoptivo, quodque postea
detecta esset falsitas benè justificata, accedente et-
iam alia probatione expressa, vel adminiculativa,
quod aliàs testator non fuisset ita dispositurus,
quodque illæ falsæ suggestiones fuerint causa præ-
cisa, & immediata novæ dispositionis præjudicialis
ei, contra quem facta est machinatio; Et ita alii
&c.

Ista theoretica ita constituta; Quatenus pertinet
ad alteram facti inspectionem, super ejus applica-
tione; Omnia dicta requisita cessare videbantur,
cum tamen, ob copulativum eorum necessarium
concursum, sufficeret quod aliquorum verificatio
25 deficeret; Siquidem, quamvis oppositor ad id pro-
bandum, supra enunciatum ingentem octogena-
rium numerum testium induxisset, attamè ejus pro-
batio restringebatur ad tres viles ejus famulos, nempe
aurigam, ejusque focerum, contra quos, ultra
dictos defectus, dabantur etiam causæ indignatio-
nis contra secundos testamentarios, ideoque de-
ficiebat concludens probatio primi requisiti ob du-
plicem testium exceptionem.

Deficiebat etiam justificatio secundi, quoniam
admissio, quod benè constaret, ut *Pompilius famu- 26*
lus testaricis, ei suggestisset aliquam nepotis vitam
licentiosam, quæ in juvene non uxorato excusabilis
erat, non tamen justificabatur, quod ipse esset san-
ctus *Joanes Baptista*, quodque dictæ suggestiones
fuisent falsæ, atque ex machinatione ad id præor-
dinata; Pro ut circa consilium abstinendi à sumen-
do cibum, vel potum, ut id provenire potuerit ex
quodam cautela, prudentique monitione, ex zelo,
vel affectione erga dominam, ideoque nullatenus
ex inde inferri poterat ad dolosas, ac falsas sugge-
stiones, cum præordinata machinatione.

Majoris autem, ac omnimò di ponderis apud me
videbatur defectus tertii requisiti, ob dilemma in
quo ego, (me in reliquis referendo aliis, pro hac parte
doctius, ac plenius scribentibus), semper insiste-
27 bam, atque, ut vulgò dicitur, figebam pedes, quod
scilicet; Aut testatrix suggestionibus circa machina-
tionem ejus vitæ (in qua erat vis, cum alia circa vi-
tam licentiosam verè continerent levitates) fidem præstitit,
Aut non; Si non credidit, ergò dicit non potest, quod illæ fuerint causa no-
vi testamenti; Et si dicendum est, quod crediderit,
tunc

De LUCA
de
testamentis
et
VI

tunc impossibile est dicere, quod ita testari voluerit, instituendo eundem Carolum in semisse, & sic in pluri quàm jus intestatæ successionis importaret, dum ob existentiam sororis, ac neptis ex forore monialium, ipse nonnisi in triente successionem obtinisset.

Inter odium etenim, & amorem non datur medium, ideoque impossibile est dicere, quod testatrix, præstando fidem suggestionibus machinationis ejus vitæ, voluisset ad favorem hujusmodi odiosissimi machinatoris, cum quo indignationem conceperat, disponere, eumque honorare in pluri, quàm intestatæ successio ei deferret, & erga quem utpote collateralem nulla urgebat obligatio institutionis; Atque istud dilemma, seu ratiocinium, utpotè nimium naturale, atque convincens, aliquorum dubitantium intellectum captivavit, dum ex recepto Criminalistarum, ac Civilistarum sensu, infidiæ, & machinationes vitæ, inimicitiam, & odium omnimodum, & capitale causant.

Duabus aliis facti circumstantiis quoque ponderatis; Primò scilicet, quod non agebatur de testatore infirmo, qui mortis cogitatione turbatus, atque in lecto per quandam speciem tyrannidis libertate destitutus, ita concussus esset per eum, cui reverentiam debebat, juxta casum *decis. 69. Assib. ac* juxta alterum, de quo agit *Randen. dicta decis. 45.* Sed de existente in statu valido, atque per multos dies in eodem statu continuante, ac alloquente sororem monialem, ejusdem Caroli materteram, aliosque benevolos, cum quibus de jam ordinato ultimo testamento complacentiam ostendebat, undè dicta monialis, cui debebat cordi esse utilitas nepotis, in concursu prorsus extraneorum, benè dignoscere poterat, an voluntas esset sincera, & libera, nec ne, atque verisimiliter occurrisset, vel detegisset.

Et secundò, quod secundi testamentarii non erant omninò ignoti, vel non benevoli de tempore primi testamenti, dum in eo, licet cum diverso titulo legati eos benè tractabat, ejusque benevolentiam erga eos ex tunc ostendit.

Unde propterea dicebam, quod verus, ac germanus sensus esset, ut aliqua dicti Caroli licentiosa vita, & asperi mores, ac etiam aliqua verba imprudenter ab eo prolata, circa desiderium obtinendi absque majori mora hanc hæreditatem, causassent in testatrice, non quidem odium, ac formalem indignationem, sed quandam diminutionem primi amoris; E conversò autem, obsequia, & servitia ferventiùs hoc medio tempore, per istos, jam legatarios, ac benevolos, ei præstita, causassent aliquem amorem majorem, ex quibus simul junctis, aliqua prioris voluntatis diminutio, ac respectivè accretio facta esset; Et consequenter quod nullatenus intrarent termini, de quibus agunt supra allegati, & alii ad materiam dicti *tex. in l. fin. Cod. si quis alter testat. prohib.*

Atque hinc semper, ac magis, magisque edocemur, prorsus erroneum, ac abominabilem esse Pragmaticorum abusum, in hujusmodi questionibus, quæ sunt potius facti, quàm juris, confarcinare doctrinas, vel attendere generaliter, ac indistinctè conclusiones, quæ in consiliis, vel decisionibus deducuntur, non benè ponderando casus, de quibus agunt cum omnibus eorum circumstantiis, facta comparatione cum casu controversiæ, atque ita inspiciendo, an doctrinæ convenient, & congruè applicentur, nec ne; Atque in hoc versatur totum malum, tot frequentium æquivocorum productivum, quoniam propositio deducta in uno ca-

su, cui rectè congruit, cuicumque indefinitè adaptatur, non distinguendo lepram à lepra.

ROMANA TESTAMENTI DE IEHOT

PRO

JACOBO JEHOT

CVM

LEGATARIIS.

Casus varie decisus per Rotam, & pendet.

De testamento condito per filium familias, an, & quando valeat; Et in specie clerici habentis bona adventitia, an de eis testetur.

Et incidenter de consuetudine Galliarum super facultate testandi in filiis familias.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutiones causa.
- 3 Quod filii familias clerici de jure Canonico, & civili habeant testamenti factionem.
- 4 Expenditur dispositio juris canonici in cap. quia nos.
- 5 De eodem, & quod probes dictam facultatem testandi.
- 6 De historia legis civilis, & quod Pontifici eam sequi non soleant.
- 7 Quando dicta leges attendantur in foro canonico.
- 8 De instabilitate filiorum familias de jure civili, ejusque ratione.
- 9 Quod patri non quaratur usufructus in bonis filii clerici.
- 10 Consensus patris in donatione causa mortis facta per filium, an sit pro solemnitate, vel pro inerte esse.
- 11 De differentia inter ultimas voluntates, & donationes causa mortis.
- 12 De alia consideratione stabilitatis filiorum familias clericorum.
- 13 In Statu Ecclesiastico attenditur jus canonicum.
- 14 Quod attentò jure civili facultas testandi non iniret in clericis sin minoribus.
- 15 Quando jus canonicum attendi debeat etiam in foro laicali, & è contra.
- 16 Pro hac facultate testandi ratione clericatus considerantur requisita Concilii Tridentini.
- 17 An prothonotariatus Apostolicus suppleat dicta requisita.
- 18 De non usu dictorum requisitorum præsertim servitii in divinis in Urbe, & de usu rogati in professoribus.
- 19 De non usu patriæ potestatis in Gallia.
- 20 De unione plurimum Principatum sub uno Principe quid operetur.